

**OCHRONA TORFOWISK ALKALICZNYCH (7230)
POŁUDNIOWEJ POLSKI
LIFE13 NAT/PL/024**

**WYJAZD STUDYJNY – wymiana doświadczeń pomiędzy
projektami LIFE dotyczącymi ochrony torfowisk
21 – 31.08.2017 r.
LITWA – ŁOTWA – ESTONIA**

Projekt i zakupy finansowane ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz unijnego instrumentu finansowania LIFE+

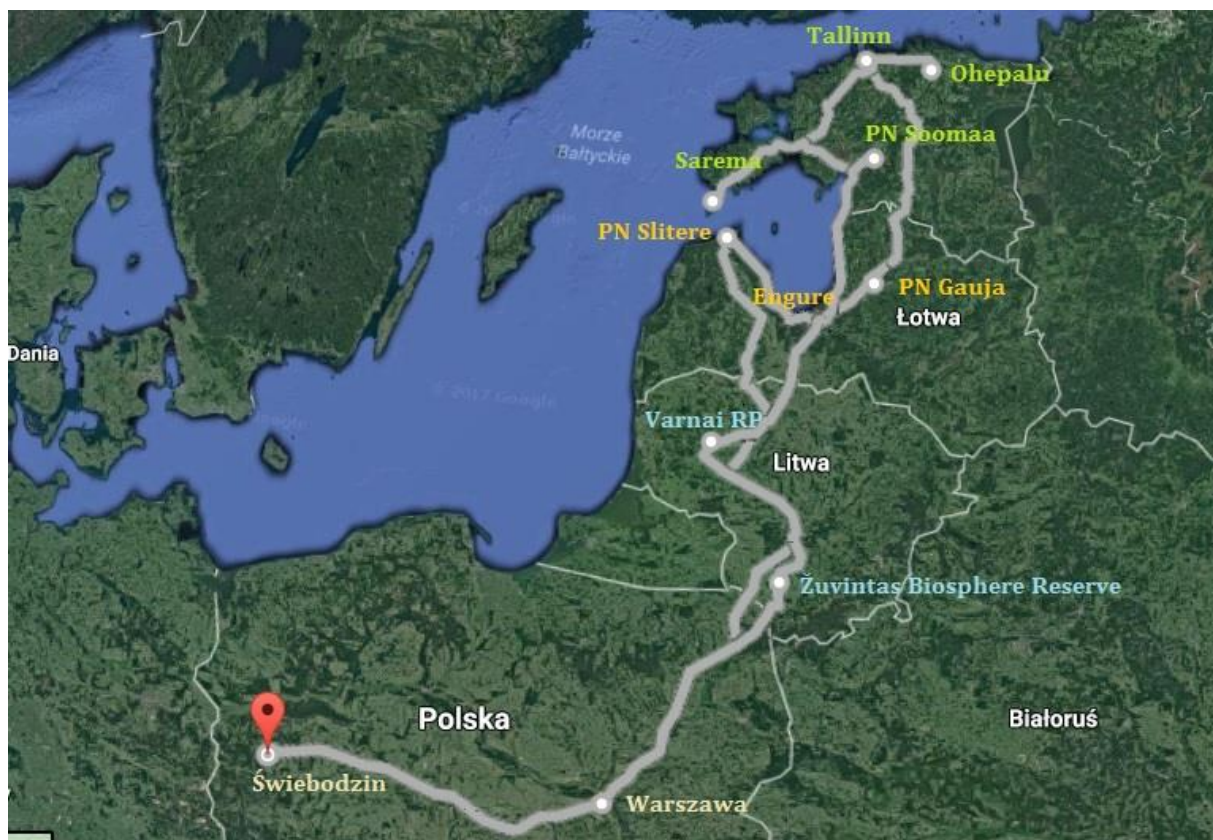
1. Cel wyjazdu studyjnego

W dniach 21 – 31 sierpnia 2017 r. w ramach projektu pn. „Ochrona torfowiska alkalicznych (7230) południowej Polski” realizowanego przez Klub Przyrodników w partnerstwie z Gorczańskim Parkiem Narodowym odbył się międzynarodowy wyjazd studyjny. Celem wyjazdu była wymiana doświadczeń i najlepszych praktyk pomiędzy uczestnikami wyjazdu a zespołami realizującymi projekty Life na terenie Litwy, Łotwy i Estonii, związane głównie z ochroną torfowisk.

W wyjeździe wzięli udział zarówno pracownicy Klubu Przyrodników, Gorczańskiego Parku Narodowego jak również zaproszeni goście, aktywnie biorący udział w realizacji projektu. W składzie 11 osobowej grupy znalazły się następujące osoby: pracownicy Klubu Przyrodników – Dorota Horabik, Robert Stańko, Filip Jarzombkowski, Magdalena Makles, Ewa Gutowska, Katarzyna Kotowska, Magdalena Bregin, pracownicy Gorczańskiego Parku – Marek Ruciński, Michał Kosiarski, pracownik Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Łodzi – Arkadiusz Malec oraz pracownik Magurskiego Parku Narodowego – Jarosław Sochacki.

Poglądowy harmonogram:

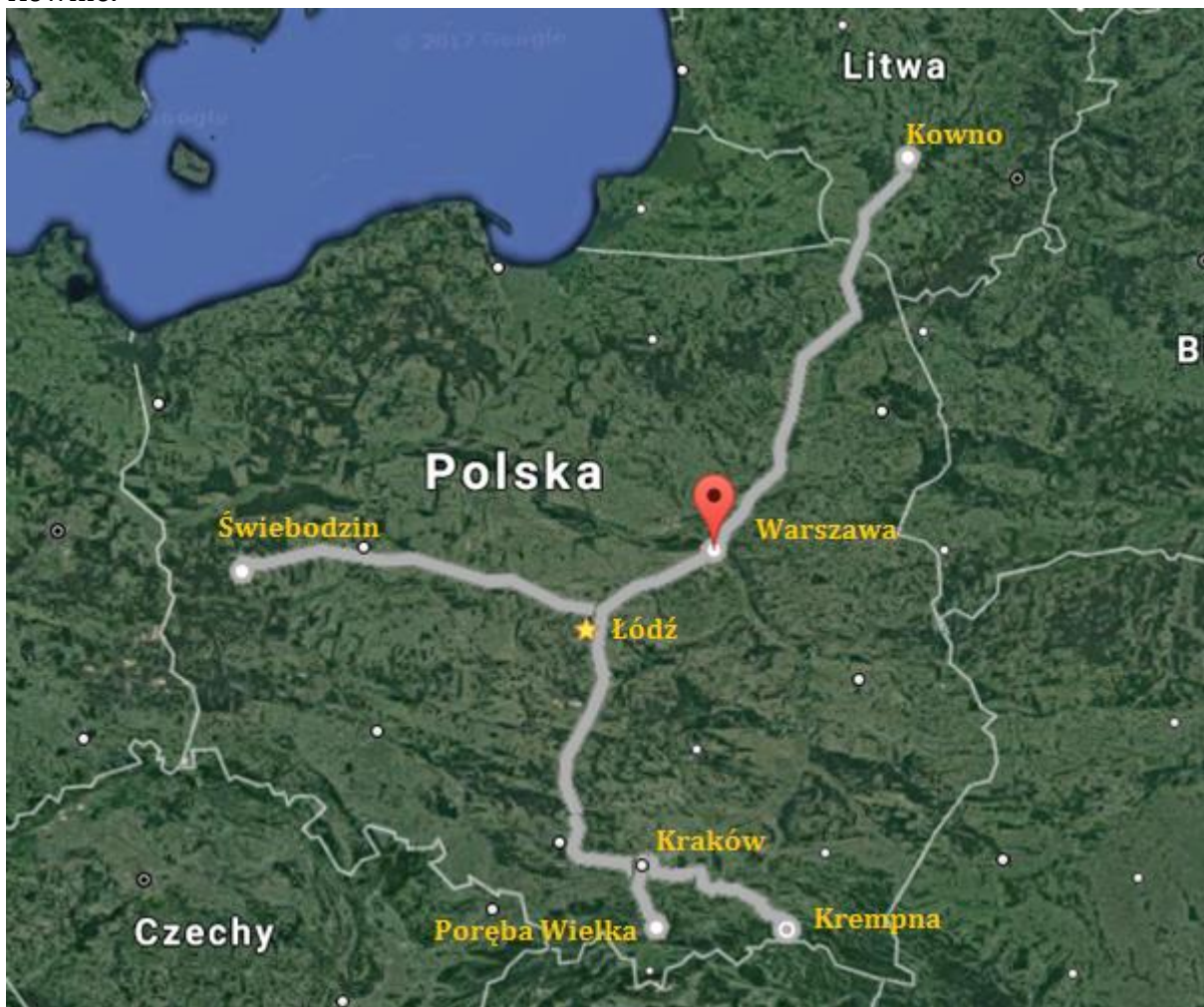
Data	Opis dnia	Kraj
21.08 - poniedziałek	dojazd do Warszawy ze Świebodzin/Krakowa/Poręby Wielkiej/Kremnej, obiad; przejazd do Kowna, zakwaterowanie	Polska - Litwa
22.08 - wtorek	przejazd do Dundaga - lunch; Park Narodowy Slitere - przejazd do Engure, zakwaterowanie	Litwa - Łotwa
23.08 - środa	zwiedzanie Parku Jeziora Engure; przejazd do Siguldy, Park Narodowy Gauja, torfowiska Sudas - Zviedru, zakwaterowanie	Łotwa
24.08 - czwartek	przejazd do Tallina, obiad, zwiedzanie Tallina, zakwaterowanie	Łotwa - Estonia
25.08 - piątek	przejazd do miejscowości Parila, zwiedzanie torfowiska alkalicznego; przejazd do Opehalu, zwiedzanie torfowiska, przejazd do starej wioski rybackiej Altja, wybrzeże, powrót do Tallina	Estonia
26.08 - sobota	przejazd do Saremy, Zwiedzanie torfowiska w rezerwacie przyrody przyrody Tuhi, łąki leśne w rezerwacie Laelatu, miejscowości Koguva, Panga Pank	Estonia
27.08 - niedziela	zwiedzanie torfowisk alkalicznych, rezerwatu przyrody Viidumäe, Parku Narodowego Vilsandi, krater Kaali, zakwaterowanie w Parnawie	Estonia
28.08 - poniedziałek	przejazd z Parnawy do Parku Narodowego Soomaa, spływ kajakowy, torfowisko Kuresoo, przejazd do Rygi	Estonia - Łotwa
29.08 - wtorek	Przejazd do Varnai Regional Park, zwiedzanie torfowiska Debesnu, przejazd do Kowna, zakwaterowanie	Łotwa - Litwa
30.08 - środa	Przejazd do rezerwatu biosfery Žuvinto, zwiedzanie torfowisk, wizyta w Parku, przejazd do Suwałk, zakwaterowanie	Litwa - Polska
31.08 - czwartek	powrót do Warszawy, Świebodzina, Kremnej, Krakowa, Łodzi, Poręby Wielkiej	Polska

Ryc. 1 Poglądowa mapa trasy wyjazdu studyjnego.

2. Wyjazd studyjny – dzień pierwszy 21 sierpnia 2017 r.

Wyjazd rozpoczął się w dniu 21 sierpnia 2017 r. [poniedziałek] i w całości poświęcony był na przejazd uczestników jak najbliżej miejsca spotkania w kolejnym dniu. Cała grupa spotkała się na obiedzie w Warszawie, gdyż poszczególni członkowie zespołu dojeżdżali z różnych miejsc Polski: Świebodzina, Poręby Wielkiej, Krempnej, Łodzi, Warszawy. W Warszawie na obiedzie inauguracyjnym rozpoczęcie wyjazdu wszyscy uczestnicy wyjazdu zostali sobie przedstawieni i wstępnie omówiono kolejne etapy wyjazdu, a następnie przejechaliśmy do miejsca zakwaterowania, hotelu w Kownie.

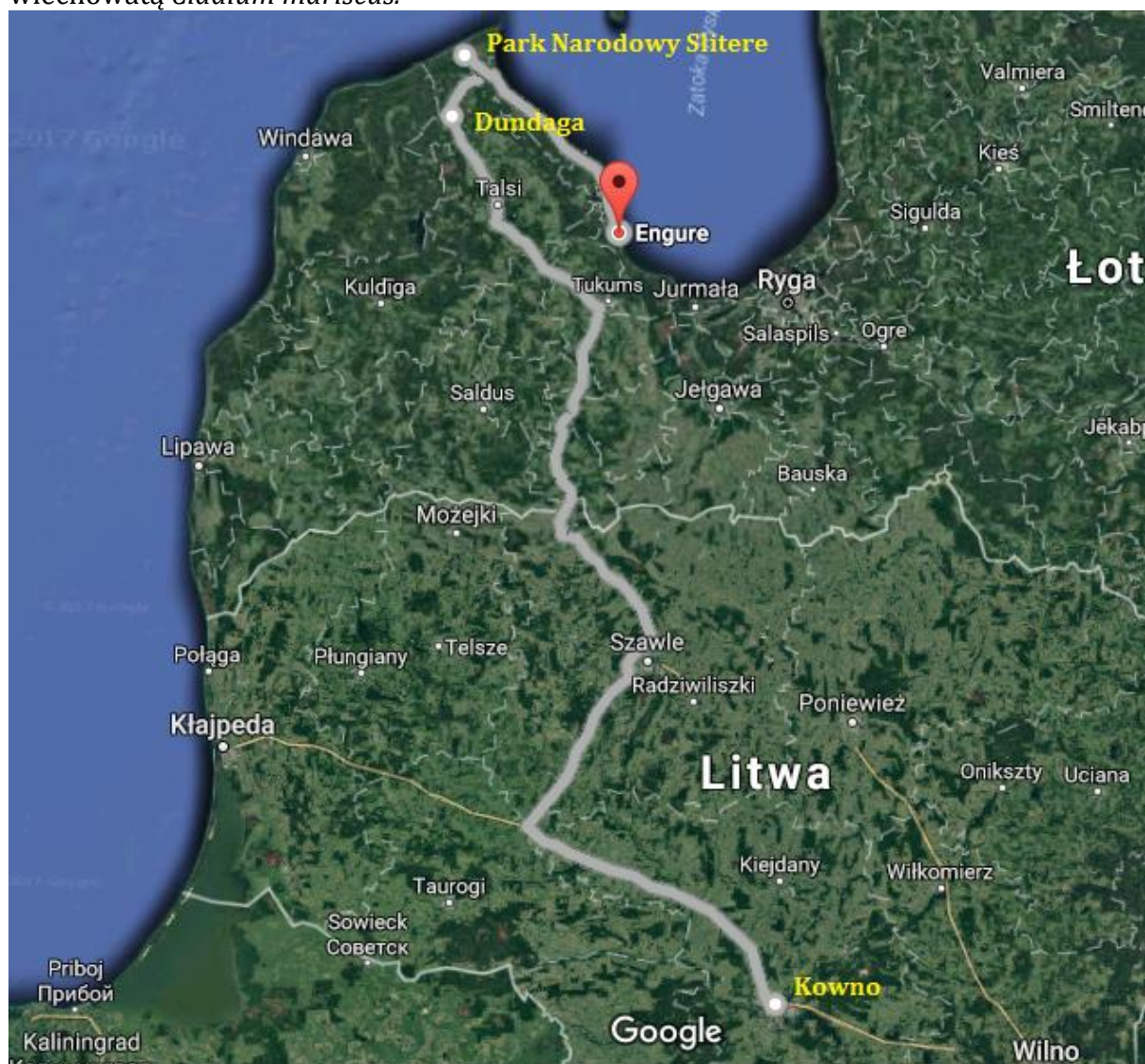

Ryc. 2 Trasa podróży w dniu 21 sierpnia 2017 r.

3. Wyjazd studyjny – dzień drugi 22 sierpnia 2017 r.

Drugi dzień wyjazdu częściowo był również poświęcony na dojazd do miejsca spotkania – miejscowości Dundaga, gdzie spotkaliśmy się z naszymi przewodniczkami (Māra Pakalne – kierownik projektu oraz Līga Strazdina – ekspert ds. siedlisk torfowiskowych), a następnie udaliśmy się do Parku Narodowego Slitere, jednego z dwóch parków narodowych będących miejscem realizacji projektu **LIFE13 NAT/LV/000578 Wetlands „Conservation and Management of Priority Wetland Habitats in Latvia”**.

Podczas wizyty w Parku Narodowym Slitere mogliśmy zobaczyć m.in. takie siedliska jak: 91D0* - Bory i lasy bagienne, 7160 – Bogate w składniki mineralne źródła i źródliska Fennoskandii, 9080 – Bagienne liściaste lasy Fennoskandii oraz 7230 – torfowiska alkaliczne czy wilgotne zagłębienia międzywydmowe (2190), gdzie można spotkać takie gatunki chronione jak: rosziczka pośrednia *Drosera intermedia*, lipiennik Loesela *Liparis loeselii* oraz rzadkie gatunki mchu: mszar nastroszony *Paludella squarrosa*, bezlist okrywowy *Buxbaumia viridis*, widłoząb zielony *Dicranum viride*, sierpowiec błyszczący *Drepanocladus vernicosus* czy od niedawna notowaną kłóc wiechowatą *Cladium mariscus*.

Ryc. 3 Trasa podróży w dniu 22 sierpnia 2017 r.

Fot. 1 Mara Pakalne opowiada o Parku Narodowym Slitere

Fot. 2 Rozpoczynamy wędrówkę ścieżką dydaktyczną

Fot. 3. Zejście z krawędzi mineralnej

Fot. 4. Las pierwotny w Parku Narodowym Slitere

Fot. 5. Ścieżka w obrębie torfowiska

Fot. 6. Uczestnicy zapoznają się z walorami przyrodniczymi parku

Fot. 7. Widok na wilgotne zagłębienia międzywydmowe

Fot. 8. Rezultat działań ochronnych w obrębie torfowiska

Fot. 9. W poszukiwaniu cennych gatunków...

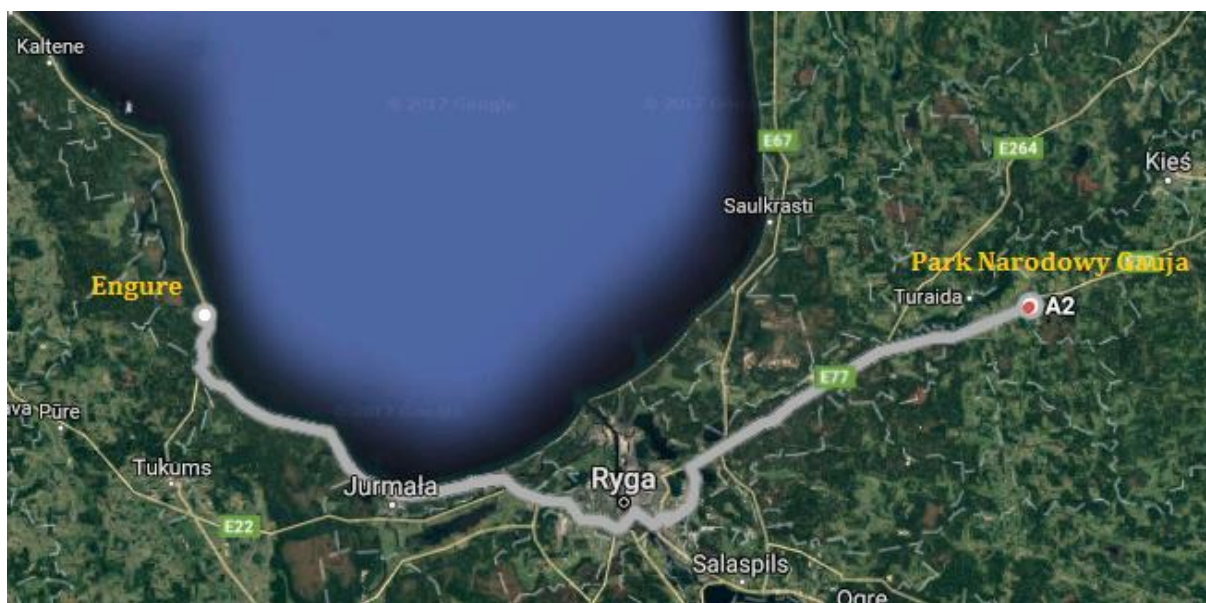

Fot. 10. Dyskusja nad ochroną cennych siedlisk

Fot. 11. Chwila relaksu nad wybrzeżem w Parku Narodowym Slitere

4. Wyjazd studyjny – dzień trzeci 23 sierpnia 2017 r.

Ryc. 4 Trasa podróży w dniu 23 sierpnia 2017 r.

Kolejnego dnia zwiedziliśmy Park Jeziora Engure o powierzchni 19 992 ha, obszar chroniony od 1957, w 1995 roku chroniony jako obszar Ramsar, w 1998 roku został parkiem krajobrazowym, 6 lat później ustanowiony obszarem Natura 2000. W obszarze tym realizowane były/są następujące projekty:

- **LIFE project LIFE00/NAT/LV/7134 „Implementation Management Plan for the Lake Engure Nature Park” (2001 – 2004).**
- **LIFE project LIFE12 NAT/LV/000118 COASTLAKE – “Restoration of Bittern habitats in two coastal lakes in Latvia” (2013-2017). The project does not concern the management of calcareous and alkaline fen habitats.**
- **LIFE LIFE15 CCM/DE/000138 “Peat Restore” - Reduction of CO2 emissions by restoring degraded peatlands in Northern European Lowland (2016-2021)** – strona projektu <https://life-peat-restore.eu/pl/projekt/lotwa/>

W obszarze parku można zobaczyć wiele ekosystemów m.in. przybrzeżne jezioro słodkowodne, lasy bagienne, tereny podmokłe czy przybrzeżne murawy. Znajduje się tutaj 876 gatunków roślin naczyniowych, 188 gatunków ptaków (w tym 48 gatunków z dyrektywy ptasiej) oraz 27 siedlisk mających znaczenie dla Wspólnoty. Jezioro Enure jest największym jeziorem reliktowym w strefie przybrzeżnej, obecnie z powodu niskiego poziomu wody zarasta roślinnością bagienna. W pobliżu jeziora znajdują się cenne siedliska przyrodnicze:

- nawapienne torfowiska z kłocią wiechowatą *Cladium mariscus* i gatunkami ze związku *Caricion devallianae* (7210*), siedlisko to związane jest z takimi gatunkami jak: trzcina pospolita *Phragmites australis*, pływacz średni *Utricularia intermedia*, pływacz drobny *Utricularia minor*, rosziczka długolistna *Drosera anglica*,
- torfowiska alkaliczne (7230) z dominacją marzycy rudej *Schoenus ferrugineus*, z wieloma rzadkimi i chronionymi roślinami. Typowe kombinacje gatunków dla

tego siedliska to: turzyca prosowata *Carex panicea*, turzyca Hosta *Carex hostiana*, *Carex serotina*, sesleria błotna *Sesleria caerulea*, pierwiosnek omączony *Primula farinosa* oraz bardzo rzadkie gatunki: mniszek błotny *Taraxacum palustre*, turzyca skandynawska *Carex scandinavica*, *Dactylorhiza cruenta*, kukułka krowtsa żółtawa *Dactylorhiza ochroleuca*, lipiennik Loesela *Liparis loeselii*, dwulistnik muszy *Ophrys insectifera*, itp.

- torfowiska przejściowe i trzęsawiska (7140) z takimi gatunkami jak: turzyca nitkowata *Carex lasiocarpa*, gorysz błotna *Peucedanum palustre*, turzyca sztywna *Carex elata*, turzyca nibyciborowata *Carex pseudocyperus*, turzyca omska *Carex omskiana*, szalej jadowity *Cicuta virosa*, itp.

Utrzymanie tych siedlisk zależy od warunków hydrologicznych, z uwagi na duży wpływ drenażu obserwuje się zarastanie tych siedlisk przez drzewa i krzewy. Aby zachować te cenne gatunki roślin i siedliska należy co najmniej zachować obecny stan hydrologiczny tego obszaru.

Do naszej grupy dołączyła również Agnese Priede przedstawicielka The Nature Conservation Agency (odpowiednik naszego GDOŚ), która wyjaśniła nam założenia ochrony tego obszaru. Pomimo że pogoda w tym dniu nam nie odpisywała wszyscy aktywnie uczestniczyli w wycieczce.

Fot. 12. Tablica informacyjna w Parku jeziora Engure

Fot. 13. Rozpoczynamy wędrówkę ścieżką dydaktyczną

Fot. 14. Agnese Priede opowiada nam o działaniach ochronnych

Fot. 15. Słuchamy uważnie o walorach przyrodniczych tego obszaru

Fot. 16. Dyskusja pod tytułem „jaki to gatunek”

Fot. 17. Dyskusja w terenie

Fot. 18. Park Jeziora Engure

Fot. 19. Park Jeziora Engure

W drugiej części dnia przechaliśmy do drugiego z parków narodowych objętych projektem **LIFE13 NAT/LV/000578 Wetlands „Conservation and Management of Priority Wetland Habitats in Latvia** (strona projektu: <http://www.mitraji.lv/about-the-project/?lang=en>) – Parku Narodowego Gauja, gdzie wizytowaliśmy torfowisko wysokie Sudas – Zviedru. Park Narodowy Gauja powstał w celu ochrony doliny rzeki Gauja, gdzie znajdują się prawie wszystkie ekosystemy typowe dla Łotwy, lasy, bagna, rzeki, jeziora i naturalne murawy. Największym torfowiskiem w parku jest właśnie torfowisko wysokie Sudas – Zviedru, gdzie średnia miąższość torfu wynosi ok 4 m a w najgłębszych miejscach osiąga 12 m. Występują tutaj charakterystyczne dla tego siedliska gatunki: *Sphagnum fuscum*, *S. rubellum* and *S. magellanicum*, *Polytrichum commune*, *Oxycoccus plaustris* i *Empetrum nigrum*, , *Oxycoccus microcarpus*, *O. palustris*, *Drosera rotundifolia*, *Rubus chamaemorus*

Torfowisko to podlega drenażowi. Aby osuszyć te tereny bagienne wykonano w latach trzydziestych XX w. rowy odwadniające, wydobywanie torfu odbywało się w stosunkowo małej części północnej części torfowiska. Pomimo że niektóre rowy są zarośnięte, drenaż nadal się odbywa. W celu jego zmniejszenia w ramach projektu Life zatamowano odpływ wody istniejącymi rowami.

W trakcie wizyty oprócz Māry Pakalne i Līgi Strazdina dołączyli pozostali członkowie zespołu – eksperci hydrolodzy, którzy wtajemniczyli nas w działania prowadzone w projekcie mające na celu poprawę warunków wodnych. Podczas naszej wizyty kręcony był również film o torfowisku i naszych spostrzeżeniach na temat projektu i działań zawartych w projekcie.

Fot. 20. Olgerts Aleksans – ekspert hydrolog, wyjaśnia nam sytuację hydrologiczną obszaru torfowiska

Fot. 21. Omawiamy sytuację hydrologiczną obszaru

Fot. 22. Torfowisko Sudas - Zviedru

Fot. 23. Torfowisko Sudas - Zviedru

Fot. 24. Rosiczki – wdzięczny obiekt do fotografowania

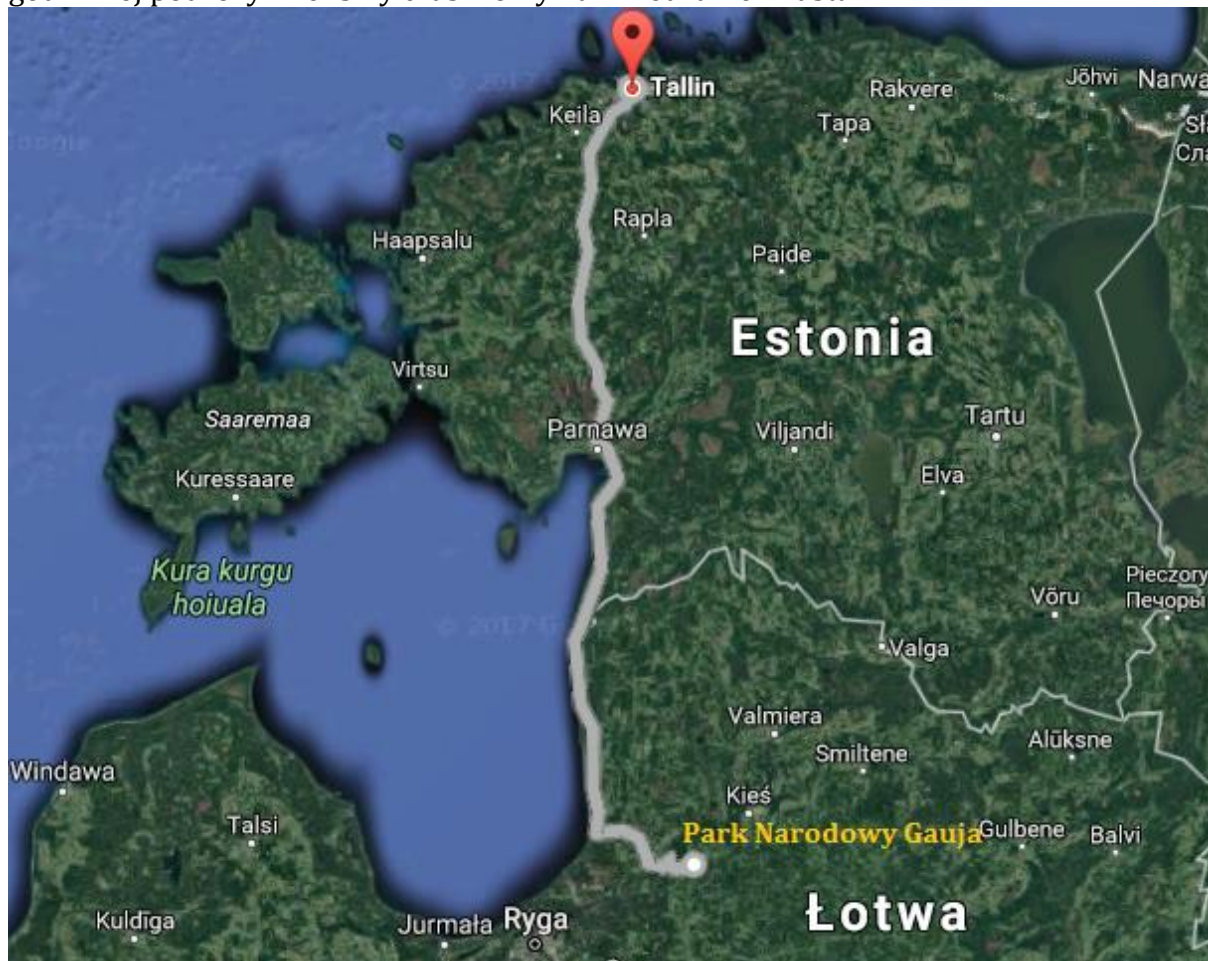
Fot. 25. Torfowisko Sudas - Zviedru

Fot. 26. Filip Jarzombkowski dzieli się wrażeniami na temat torfowisk w Łotwie

5. Wyjazd studyjny – dzień czwarty 24 sierpnia 2017 r.

Po wizycie w Parku Narodowym Gauja przejechaliśmy do Tallina, gdzie po kilku godzinnej podróży mieliśmy czas wolny na zwiedzanie miasta.

Ryc. 5 Trasa podróży w dniu 24 sierpnia 2017 r.

6. Wyjazd studyjny – dzień piąty 25 sierpnia 2017 r.

Piątek był dniem przeznaczonym na zwiedzanie estońskich torfowisk, zarówno alkalicznych jak również torfowisk wysokich, ujętych w projekcie **LIFE14 NAT/EE/000126 LIFE Mires of Estonia: „Conservation and Restoration of Mire Habitats”** (strona projektu: <https://soo.elfond.ee/en/projektist/miks/>).

Przewodnikami po tym obszarze był kierownik projektu Jüri-Ott Salm oraz Eerik Leibak. Pierwszym torfowiskiem jakie zobaczyliśmy było torfowisko alkaliczne w okolicach miejscowości Parila, pomimo deszczu wszyscy chętnie zapoznali się z nowym obiektem.

Fot. 27 Szukamy cennych gatunków roślin

Fot. 28 Wymiana poglądów na temat metod ochrony siedliska

Fot. 29 Prawie już przestało padać

Następnie przejechaliśmy do miejscowości Ohepalu – jednego z miejsc realizacji projektu LIFE Mires of Estonia. Obszar ochrony przyrody Ohepalu stanowi połączeniem dwóch dużych obszarów chronionych: Põhja-Kõrvemaa Landscape Reserve i Parku Narodowego Lahemaa. Jest to ogromny kompleks, torfowisk wysokich, torfowisk przejściowych, lasów i wielu małych jezior. Obszar ten jest miejscem występowania wielu cennych i rzadkich gatunków tj.: *Dactylorhiza cruenta*, *Lycopodium clavatum*, dwulistnik muszy *Ophrys insectifera*, wawrzynek wilczełyko *Daphne mezereum*, tajęża jednostronna *Goodyera repens*, podkolan biały *Platanthera bifolia*, kruszczyk błotny *Epipactis palustris*, listera jajowata *Listera ovata*, kruszczyk rdzawoczerwony *Epipactis atrorubens* i obuwik pospolity *Cypripedium calceolus*.

Fot. 30Krótkie wyjaśnienia zanim pójdziemy w teren

Fot. 31Ogrom powierzchni torfowiska zrobił na uczestnikach duże wrażenie

Fot. 32 Zdjęcia grupowe uczestników wyjazdu studyjnego wraz z oprowadzającymi

Fot. 33 Widok na torfowisko wysokie, Ohpalu

Fot. 34 Miłym zaskoczeniem było odnalezienie turzycy patagońskiej *Carex magellanica* ssp. *Irrigua*, która w Polsce znana jest tylko z dwóch miejsc

Fot. 35Widok na jedno z wielu małych jezior na tym obszarze.

Fot. 36 Po zakończonej wizycie w terenie udaliśmy się na późny obiad do zabytkowej karczmy zlokalizowanej w starej wiosce rybackiej Altja

Fot. 37 Zanim podano nam posiłek uczestnicy mogli pospacerować na brzegiem morza.

7. Wyjazd studyjny – dzień szósty 26 sierpnia 2017 r.

W sobotę opuściliśmy Tallinn i skierowaliśmy się na południe, w kierunku Saremy. W czasie drogi zatrzymaliśmy się w wiosce Kiska by zobaczyć kompleks torfowisk w rezerwacie Tuhu, gdzie znajduje się ścieżka dydaktyczna poprowadzona przez torfowisko (a właściwie 3 typy torfowisk, skrajna część przy drodze torfowisko alkaliczne, przechodzące następnie w przejściowe, a w centralnej części torfowisko wysokie).

Fot. 38. Torfowisko alkaliczne.

Fot. 39. Ścieżka dydaktyczna w rezerwacie przyrody Tuhu – część torfowiska przejściowego

Fot. 40. Torfowisko wysokie

Następnie udaliśmy się by zobaczyć łąki leśne (wooded meadows) w rezerwacie przyrody Laelatu. Łąki leśne obfitują w bogactwo gatunkowe roślin, jednak ich przetrwanie zależy od regularnego koszenia i wycinania krzewów.

Fot. 41. Łąki leśne

Fot. 42. Łąki leśne – niestety oglądaliśmy my je już po skoszeniu.

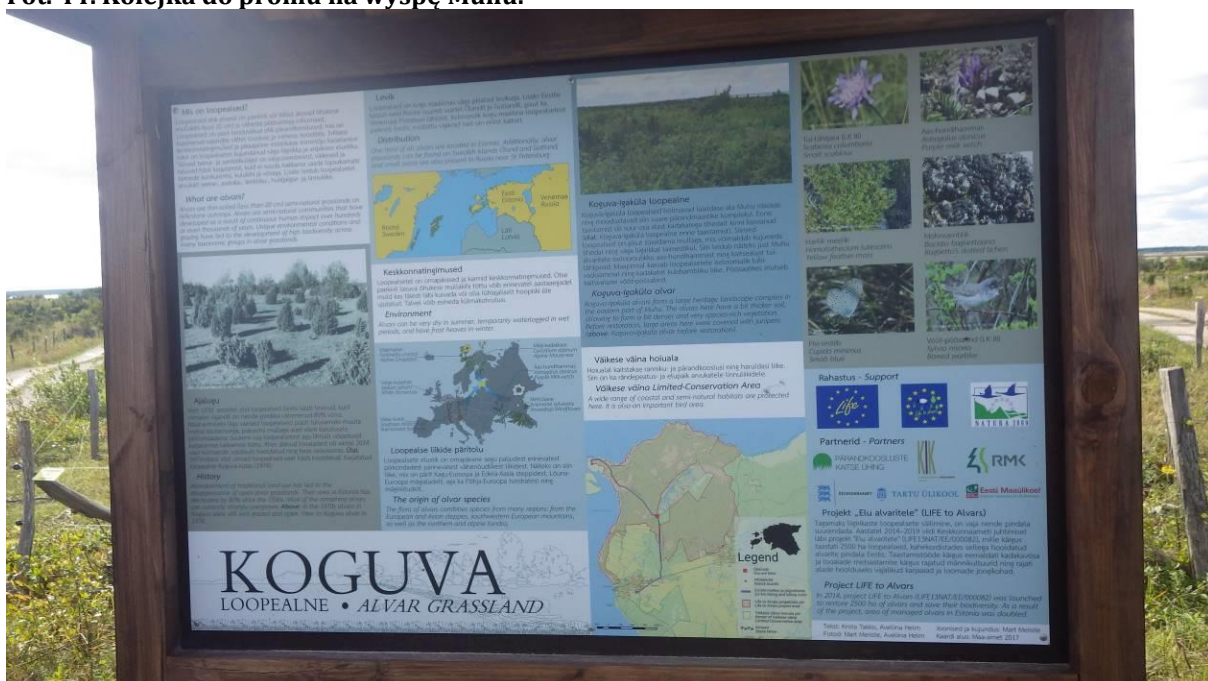

Fot. 43. Łąki leśne.

Kolejnym punktem było miejscowość Koguva na wyspie Muhu, gdzie zobaczyliśmy wyniki czynnej ochrony muraw alwarskich (alvar grassland) w ramach realizacji projektu **Life for Alvars LIFE13 NAT/EE/000082 „Restoration of Estonian alvar grasslands”**, który zakłada czynną ochronę muraw alwarskich (kod siedliska 6280 - Skandynawskie alvary i prekambryjskie wschodnie skały wapienne) na powierzchni ok 2500 ha.

Fot. 44. Kolejka do promu na wyspę Muhu.

Fot. 45. Tablica informacyjna o projekcie

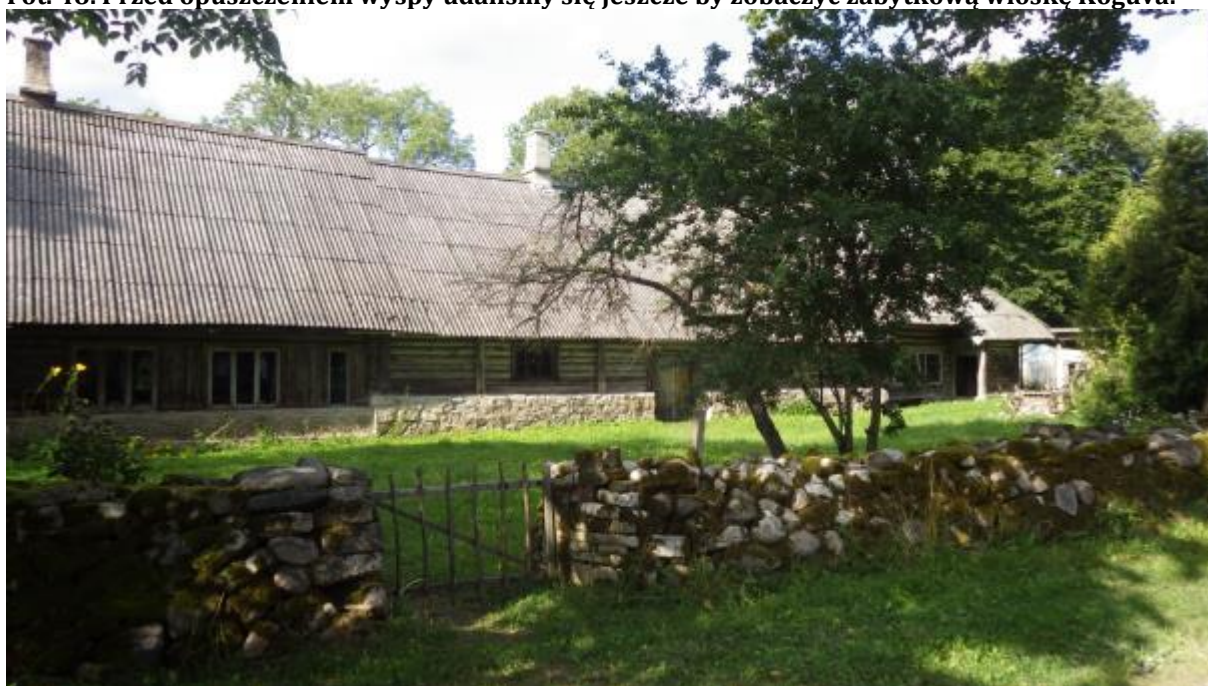
Fot. 46. Alvary po zabiegach ochronnych

Fot. 47. Alvary

Fot. 48. Przed opuszczeniem wyspy udaliśmy się jeszcze by zobaczyć zabytkową wioskę Koguva.

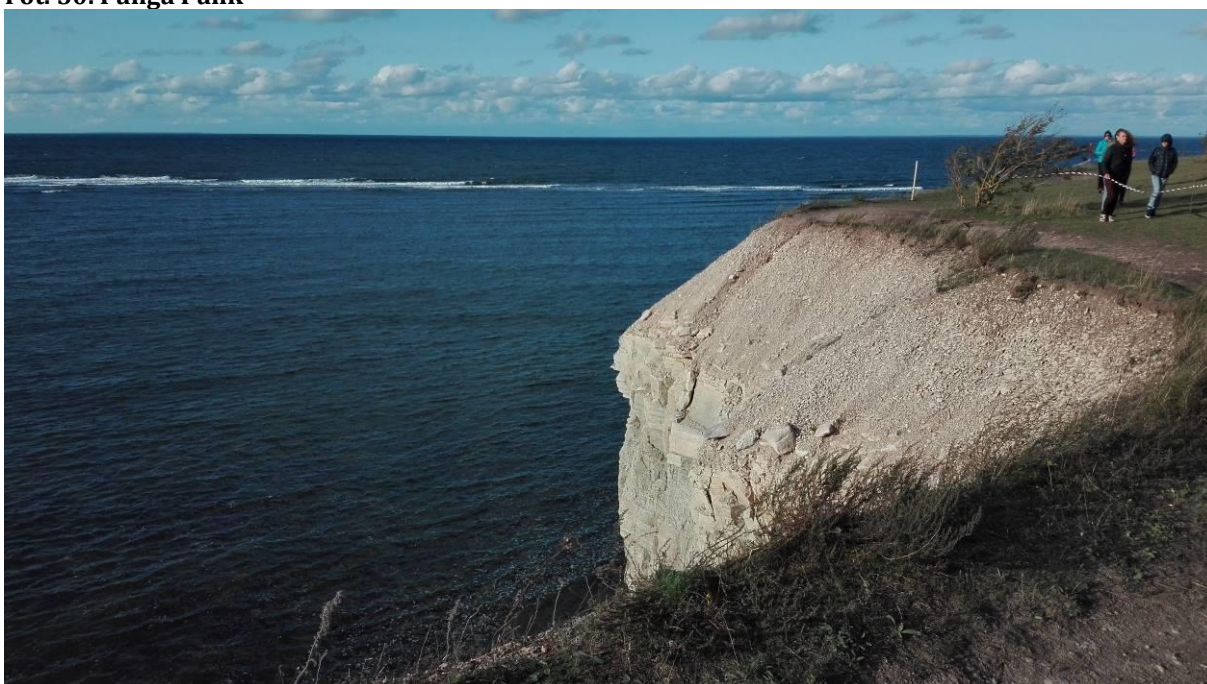

Fot. 49. Zabytkowa wioska Koguva.

Z wyspy Muhu udaliśmy się na wyspę Sareme, gdzie przed noclegiem zobaczyliśmy jeszcze najwyższe urwisko w zachodniej Estonii Panga Pank – gdzie wysokość klifów osiąga ponad 21 m, a klify w tym miejsc rozciągają się na ok. 3 km.

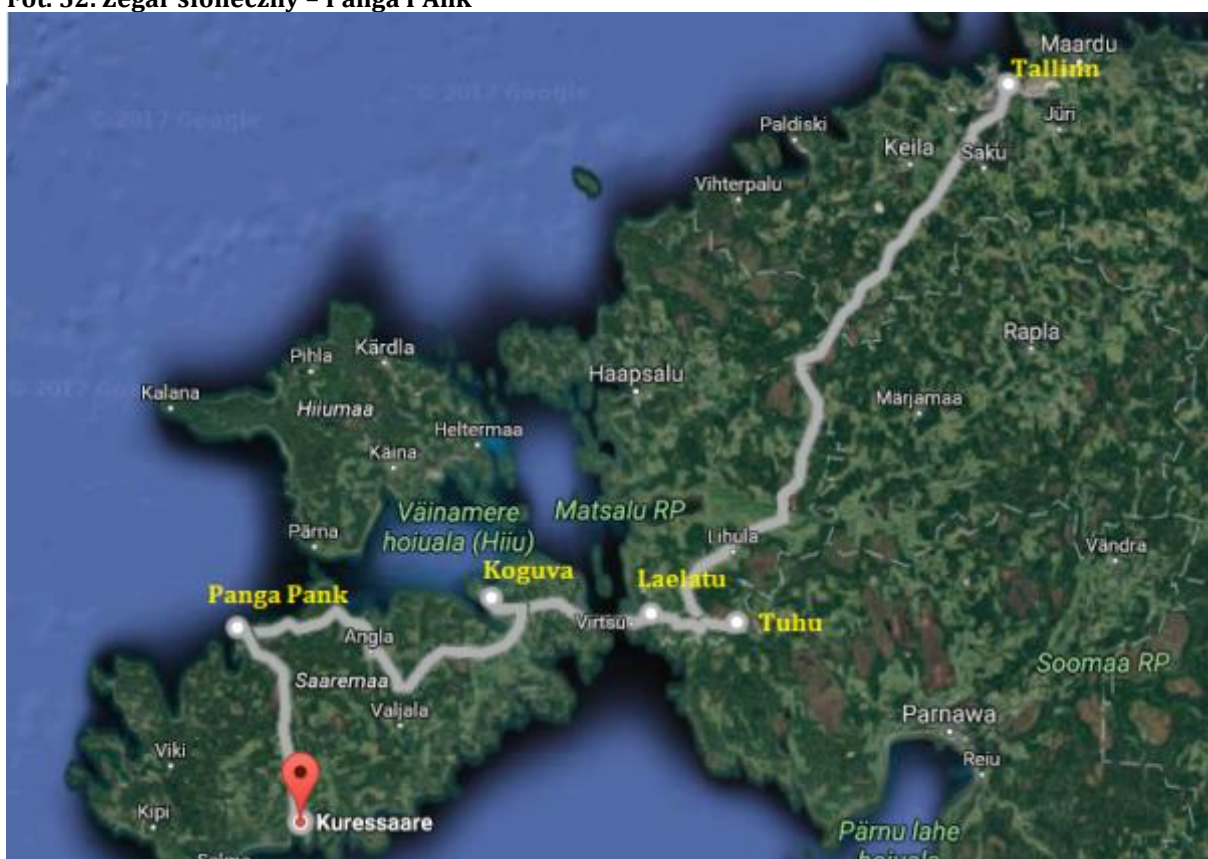
Fot. 50. Panga Pank

Fot. 51. Panga Pank

Fot. 52. Zegar słoneczny - Panga Pank

Ryc. 7 Trasa podróży w dniu 26 sierpnia 2017 r

8. Wyjazd studyjny – dzień siódmy 27 sierpnia 2017 r.

Kolejnego dnia po noclegu w Kuressaare, skierowaliśmy się na południowy – zachód na półwysep, gdzie zobaczyliśmy podmokłe zagłębienie terenowe – siedlisko zbliżone do siedliska 7210 - nawapienne torfowiska z kłocią wiechowatą, które znajdowało się tuż przy drodze.

Fot. 53. Zaparkowaliśmy tuż przy drodze.

Fot. 54. Poszukiwanie rzadkich gatunków

Fot. 55. Siedlisko po drugiej stronie drogi z bogactwem gatunków

Fot. 56. Lipiennik Loesela
Liparis loeselii

Fot. 57. Miodokwiat krzyżowy
Herminium monorchis

Fot. 58. Pierwiosnek omączony
Primula farinosa

Fot. 59. Po drodze zobaczyliśmy również kolejne miejsce ochrony muraw alvarskich...

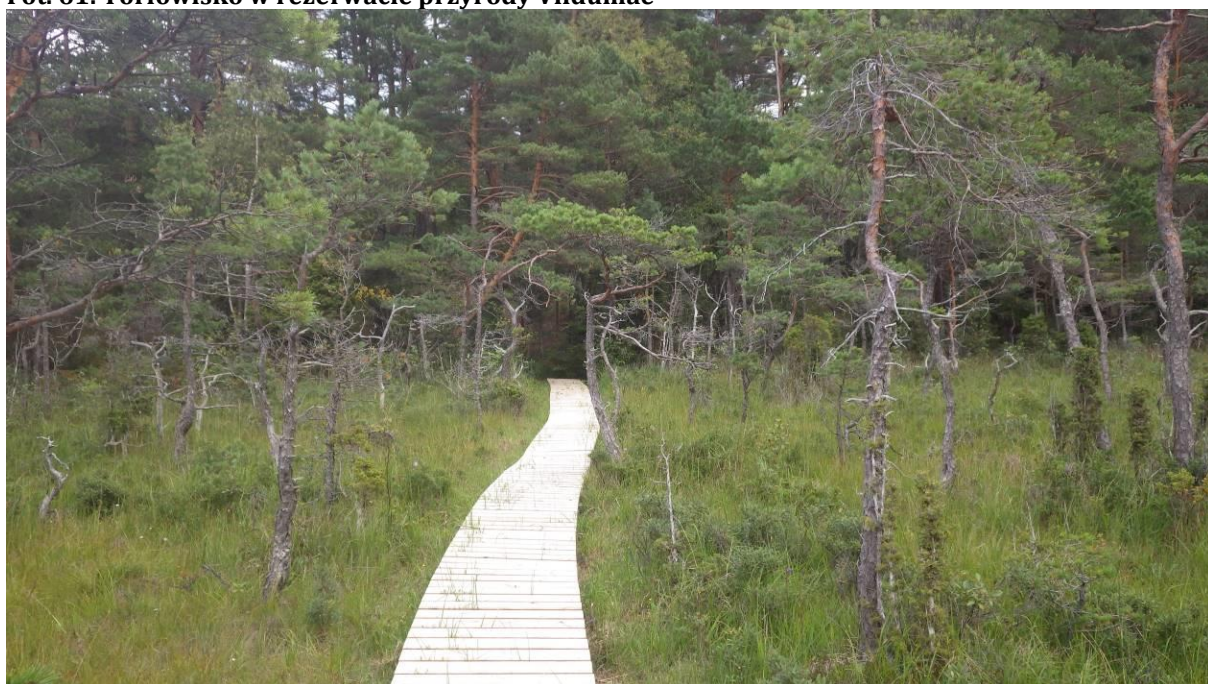

Fot. 60. ...i brzeg morza ze specyficzną roślinnością nadmorską.

Kolejnym punktem było torfowiska alkaliczne w rezerwacie przyrody Viidumäe oraz torfowiska źródłkowe. Gdzie mogliśmy obserwować działania z projektu LIFE Springday - Conservation and restoration of petrifying spring habitats (code *7220) in Estonia, LIFE12 NAT/EE/000860.

Fot. 61. Torfowisko w rezerwacie przyrody Viidumäe

Fot. 62. Kładka w obrębie torfowiska

Fot. 63. Siedlisko 7220 Źródlika wapienne ze zbiorowiskami *Cratoneurion commutati*

Fot. 64. Widoczne wytrącenia martwicy wapiennej na mszakach.

Po wizycie w rezerwacie przyrody Viidumäe udaliśmy się na wybrzeże w Parku Narodowym Vilsandi.

Fot. 65. Wybrzeże w parku narodowym Vilsandi

Fot. 66. Opuszczając Saremę zobaczyliśmy jeszcze krater w miejscowości Kaali, krater powstał w wyniku uderzenia meteoroidu, jego wiek ocenia się na 4 000 lat.

9. Wyjazd studyjny – dzień ósmy 28 sierpnia 2017 r.

Po noclegu w Parnawie udaliśmy się w kierunku Parku Narodowego Soomaa, gdzie zaplanowaliśmy 16 km spływ kajakowy rzekami: Raudna jogi oraz Halliste. Mniej więcej w połowie trasy zatrzymaliśmy się na krótki lunch w terenie oraz by zwiedzić kopułowe torfowisko Kuresoo, które jest jednym z największych torfowisk w Estonii. Torfowisko ma powierzchnię 11 000 ha, a kopuła torfowiska wznosi się na wysokość od 6-8 m.

Fot. 67. Pierwsze chwile w kajaku

Fot. 68. Spływ kajakowy – Park Narodowy Soomaa

Fot. 69. Lunch w terenie

Fot. 70. Ścieżka na kopułę torfowiska

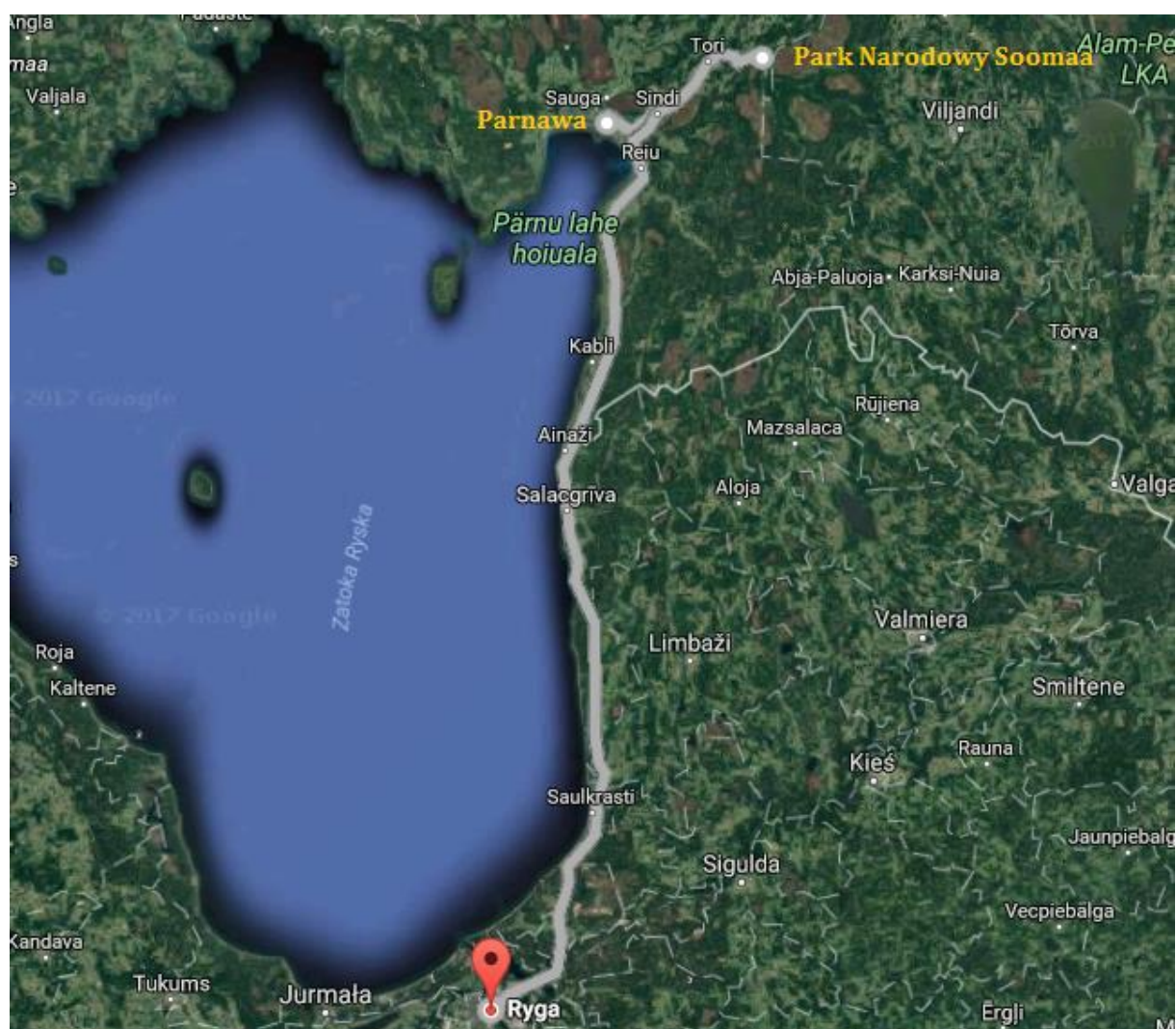
Fot. 71. Widok z wieży na torfowisko Kuresoo

Fot. 72 Jezioro na torfowisko Kuresoo.

Fot. 73. Torfowisko Kuresoo

Ryc. 9 Trasa podróży w dniu 28 sierpnia 2017 r

10. Wyjazd studyjny – dzień dziewiąty 29 sierpnia 2017 r.

Dziwiątego dnia zwiedzaliśmy Varnai Regional Park na Litwie, gdzie oprowadzała nas Renata Jančiauskienė. Mieliśmy przyjemność zobaczyć torfowiska Debesnu znajdujące się na terenie parku. Pierwsze działania w obrębie torfowisk były prowadzone w 1998-1999 roku. W 2008 roku przeprowadzone kolejne zabiegi w postaci koszeń i wycinki. W 2014 roku z projektu finansowanego z norweskich dotacji (Norway Grans) przeprowadzono kolejne działania ochronne – koszenie i wypas.

Fot. 74. Kładka na torfowisko Debesnu

Fot. 75. Widoczne efekty koszenia na torfowisku Debesnu

Fot. 76. Torfowisko Debesnu

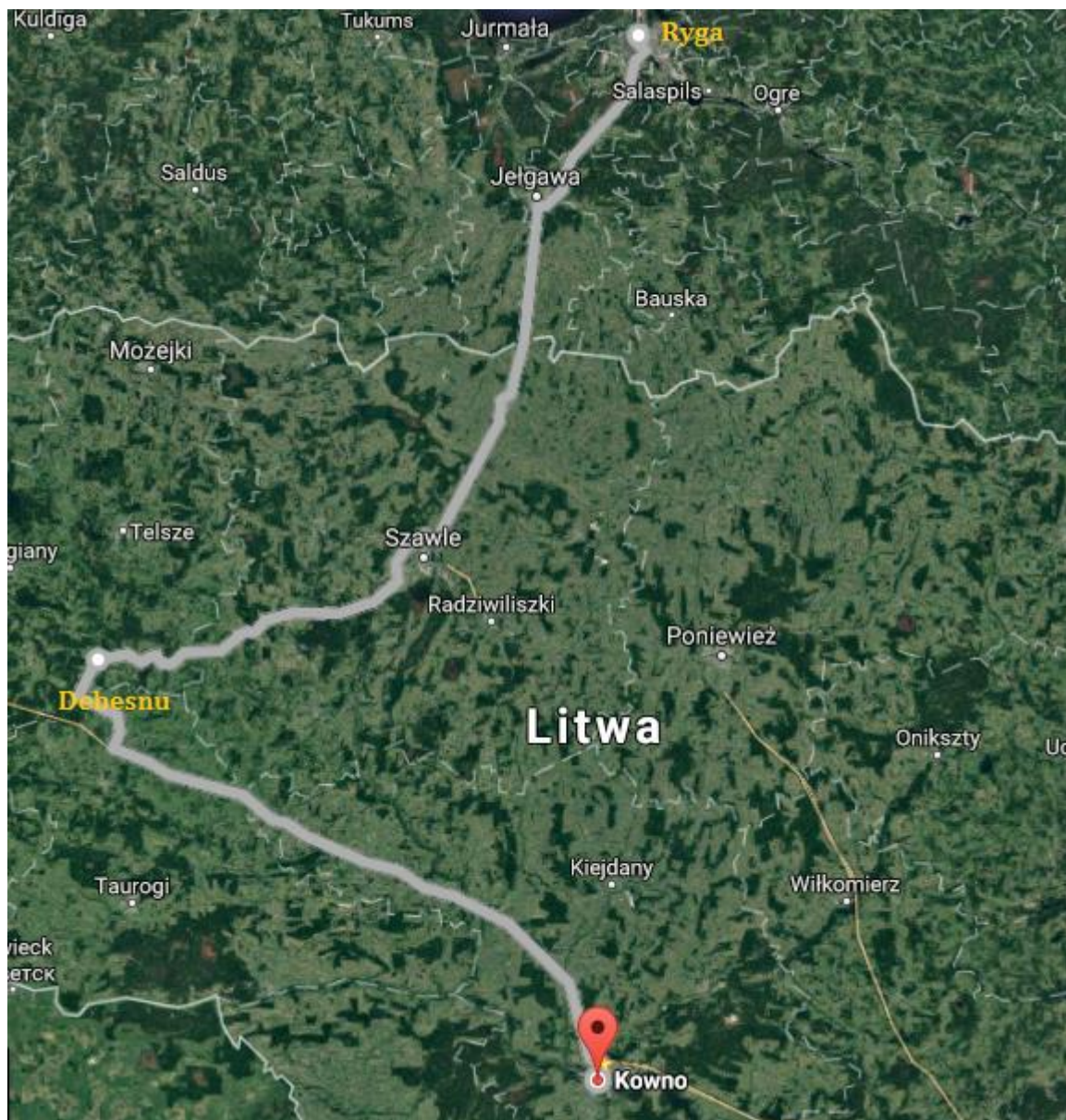
Fot. 77. Torfowisko Debesnu

Fot. 78. Torfowisko Debesnu

Fot. 79. Torfowisko Debesnu

Ryc. 10 Trasa podróży w dniu 29 sierpnia 2017 r

11. Wyjazd studyjny – dzień dziesiąty 30 sierpnia 2017 r.

Ostatnim punktem zwiedzania na wyjeździe studyjnym był rezerwat biosfery Žuvinto. Najpierw odbyliśmy wizytę w biurze dyrekcji rezerwatu, gdzie oglądnęliśmy wystawę poświęconą rezerwatowi i zapoznaliśmy się z historią tego obszaru. Z obszarem zapoznał nas Arūnas Pranaitis – dyrektor rezerwatu.

Obszar ten objęty jest projektem **WETLIFE - Restoring Hydrology in Amalvas and Žuvinas Wetlands, LIFE07 NAT/LT/000530**.

Fot. 80. Torfowisko w rezerwacie Žuvinto

Fot. 81. Arūnas Pranaitis mówi o działaniach ochronnych w rezerwacie Žuvinto

Fot. 82 Część nie objęta działania ochronnymi w tym roku

Fot. 83 Dyskusja w terenie

Fot. 84 Łąki trzęślicowe w rezerwacie

Fot. 85 Łąki trzęślicowe w rezerwacie

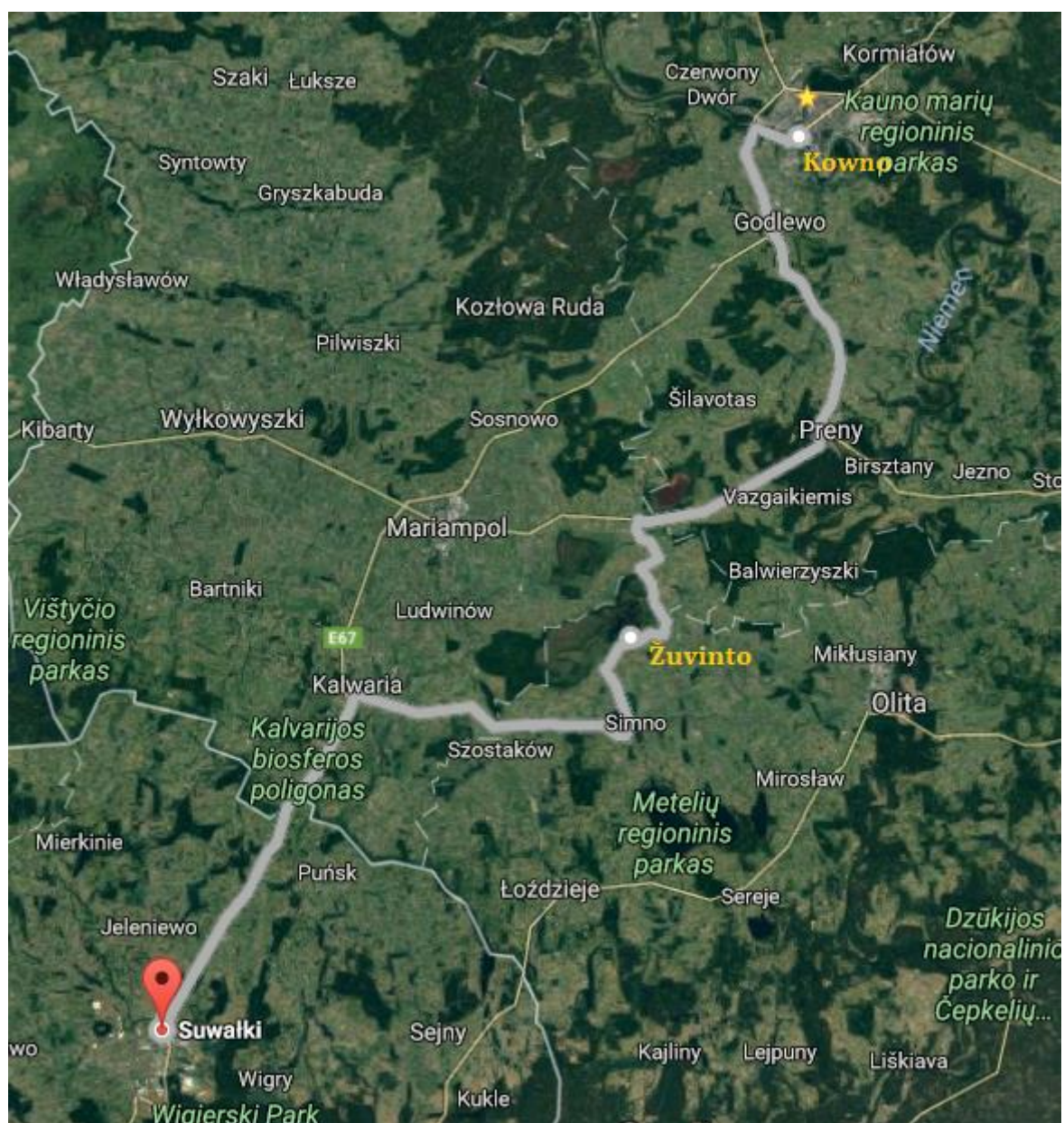
Fot. 86 Sprzęt do koszenia trzciny

Fot. 87 Oglądamy film z wykonywanych działań ochronnych na torfowisku

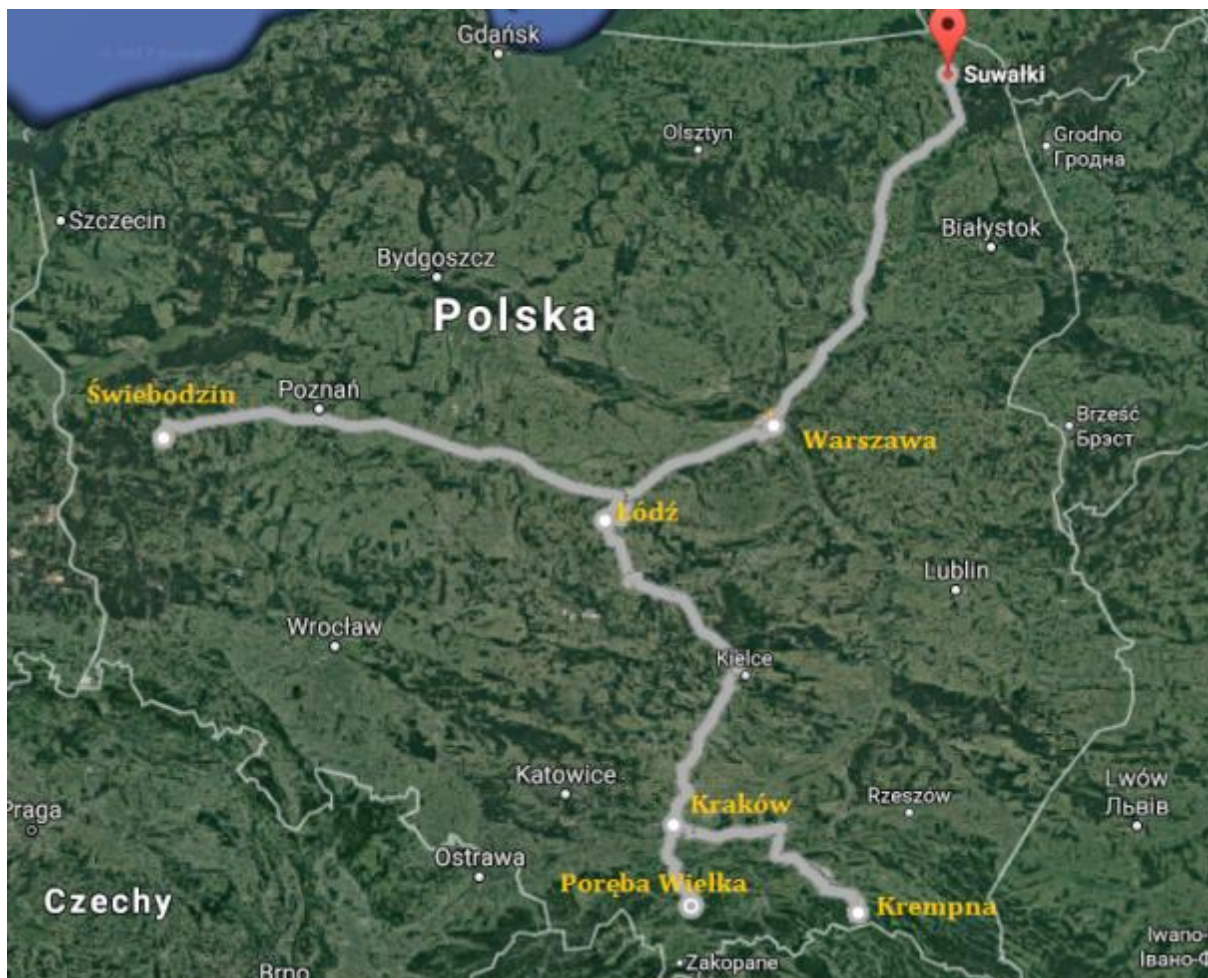

Fot. 88 Zdjęcie plastikowych zastawek wykorzystywanych w rezerwacie

Ryc. 11 Trasa podróży w dniu 30 sierpnia 2017 r

12. Wyjazd studyjny – dzień jedenasty 31 sierpnia 2017 r. – zakończenie wyjazdu studyjnego i powrót do domu

Ryc. 12 Trasa podróży w dniu 31 sierpnia 2017 r

Wyjazd studyjny był bardzo intensywny, mogliśmy zobaczyć niesamowite miejsca i przede wszystkim spotkać niesamowitych ludzi, którym ochrona przyrody leży tak samo mocno na sercu jak i nam. Zdobyta wiedza i doświadczenia na pewno zaowocują w przyszłości.